

COLOCVIILE INSTITUTULUI „BUCOVINA” AL ACADEMIEI ROMÂNE DIN ANUL 2010

Keywords: promoting cultural values and civilization in Bukovina, new perspectives of understanding the Bukovenian cultural area; competitive cooperation; „border” fundamental research; energetic cultural models; historical Bukovina.

The Colloquies of the „Bukovina” Institute of the Romanian Academy from the year 2010

(Abstract)*

Established in 2009 and covering the two main scientific research programs „Bukovina, Book, culture, civilization” and „Bukovina. Identity, traditions, values”, the colloquia of the Institute „Bukovina” – the main form of support and manifestation of internal scientific life – have planned, according to the initiator, scientific researcher Ph. D Vasile I. Schipor, scientific secretary of the institution and editorial secretary of the periodical „Analele Bucovinei”, a few main objectives: – the promoting of the principles of the culture and civilization (of the cultural inheritance) in Bukovina; – the discovery of new perspectives of understanding the Bukovinean cultural space and interpreting the cultural phenomenon taking place here; – the stimulation of competition/ competitive collaboration among researchers, with the perspective of their adaptation to the demands of basic „border” research, at both national and European level; – the stimulation, configuration and consolidation of a new consciousness, a modern one as regards the value of the national patrimony, as part of the European patrimony; – the emergence of energetic and integrant cultural models in the space of the former historical Bukovina.

În anul 2010, colocviul științific a reprezentat principala formă de susținere și manifestare a vieții științifice din Institutul „Bucovina” al Academiei Române.

Instituționalizat în anul 2009 și acoperind cele două mari programe de cercetare științifică, „Bucovina. Carte, cultură, civilizație” și „Bucovina. Identitate, tradiții, valori”, colocviile Institutului „Bucovina” și-au propus, în viziunea inițiatorului, cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor, secretar științific al instituției și secretar de redacție al periodicului „Analele Bucovinei”, câteva obiective prioritare: –

* Traducere: Ana-Gabriela Drahta.

promovarea valorilor culturii și civilizației (moștenirii culturale) din Bucovina; – descoperirea unor noi perspective de înțelegere a spațiului cultural bucovinean și de interpretare a fenomenului cultural de aici; – stimularea competiției/colaborării competitive între cercetători, în vederea acomodării acestora cu exigențele cercetării fundamentale „de frontieră”, la nivel național și european; – stimularea, formarea și consolidarea unei conștiințe noi, moderne privitoare la valoarea propriului patrimoniu, ca parte integrantă a patrimoniului european; – emergența modelelor culturale energetice, integratoare, în spațiul fostei Bucovine istorice.

Cel dintâi colocviu, cu tema „Familie, societate, patrimoniu”, s-a desfășurat la Rădăuți, în 31 martie 2010, la sediul Institutului „Bucovina”, între orele 11,00 și 15,00, având un program focusat pe o idee centrală: valorificarea documentelor de arhivă cercetate.

Prima parte a manifestării a cuprins un referat-impuls, *Memoria arhivelor. Familia Dugan și neamurile sale din Bucovina*, prezentat de cercet. șt. dr. Vasile I. Schipor și patru co-referate: *Societăți culturale în lumea satului bucovinean din perioada interbelică* (cercet. șt. dr. Rodica Iațencu), *Cercetări de folclor în Bucovina. Opoziția dintre umed și uscat în practicile magice* (cercet. șt. dr. Iulia Brânză), „*Aus Dorna – über Dorna*”. „*Din Dorna – despre Dorna*”. *Instituțiile balneare la 1912* (cercet. șt. dr. Ovidiu Bătă), *Istoria Bucovinei în lucrări recente* (cercet. șt. dr. Marian Olaru).

Partea a doua a colocviului a cuprins dezbaterea tematică *Valorificarea documentelor de arhivă în activitatea de cercetare științifică a Institutului „Bucovina”*, moderată de către cercet. șt. dr. Marian Olaru.

Respectând formatul manifestărilor organizate de Institutul „Bucovina” al Academiei Române după 2002, partea a treia a colocviului a cuprins un semnal editorial, urmărind prezentarea unor cărți și periodice tipărite în Bucovina, dar și în alte locuri, având însă ca tematică probleme ale Bucovinei. Cinci cărți, provenind din centre culturale diferite, au făcut obiectul prezentării: – Filimon Rusu, *Amintiri. Oameni și locuri din Țara Fagilor*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Ediție îngrijită: studiu introductiv, note, comentarii și tabel cronologic de Vasile I. Schipor, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (26), 2009, 300 p. (cercet. șt. dr. Rodica Iațencu, cercet. șt. dr. Vasile I. Schipor); – Alis Niculică, *Din istoria vieții culturale a Bucovinei. Teatrul și muzica (1775–1940)*, București, Casa Editorială „Floare Albastră”, 2009, 344 p. (cercet. șt. dr. Rodica Iațencu); – Mihai-Ștefan Ceaușu, *Un iluminist bucovinean: boierul Vasile Balș (1756–1832)*, Iași, Editura Junimea, 2007, 459 p. (cercet. șt. dr. Marian Olaru); – Constantin Hrehor, *Silvestru Morariu Andfrieșci*, Iași, Editura Timpul, 2009, 168 p. + anexe (cercet. șt. dr. Marian Olaru); – Rădăuții și întemeierea Moldovei, *650 de ani (1359–2009)*, București, Editura Basilica, 2009, 324 p. (cercet. șt. dr. Marian Olaru).

Responsabilul acestui colocviu, gândit ca proiect, a fost cercet. șt. dr. Vasile I. Schipor.

Cel de al doilea colocviu științific al Institutului „Bucovina” al Academiei Române din 2010, s-a desfășurat la Rădăuți, în 24 iunie 2010, la sediul Institutului „Bucovina”, între orele 11,00 și 15,00 și a avut drept temă „Bucovina în perioada interbelică. Cultură și societate”.

Referatul-impuls, *Bucovina și problemele reintegrării. Aspecte culturale*, a fost susținut de către cercet. șt. dr. Rodica Iațencu. Aceasta a fost urmat de patru co-referate: *Geologi austrieci în Bucovina istorică (I)* (cercet. șt. dr. Ovidiu Bătă), *Eugenia Ioneț – personalitate marcantă a etnografeiei bucovinene din perioada interbelică* (cercet. șt. dr. Iulia Brânză), *Moștenirea culturală fără frontiere a Bucovinei istorice. De la Avigdor Arikha și Alexander Vaisman la V. M. Korotenko* (cercet. șt. dr. Vasile I. Schipor), *Considerații privind stadiul actual al cercetărilor privind perioada contemporană a istoriei Bucovinei* (cercet. șt. dr. Marian Olaru). Cel de la patrulea co-referat a fost ilustrat cu proiecții după 95 de lucrări de artă (acuarele, portrete, scene de gen, desene, ilustrații de carte) ale artiștilor bucovineni/originari din Bucovina Avigdor Arikha, Alexander Vaisman și V. M. Korotenko, având meritul, în principal, că reprezintă cea dintâi prezentare publică din România închinată acestor personalități. Acuarelele artistului V. M. Korotenko (necunoscut la noi), expuse doar la Cernăuți, surprind biserici și mănăstiri din Bucovina, situându-se într-o tradiție de prestigiu, ilustrată strălucit de Hugo Rezzori, artist mai puțin cunoscut în România (1876–post 1938) și Gheorghe Baron Løvendal (1897–1964).

În partea a doua a colocviului științific a avut loc o dezbatere axată pe problematica adusă în discuție de referenți.

Semnalul editorial din structura acestui colocviu a adus în atenție șase cărți: – Ilie Dugan-Opaț, *Familia Dugan din Cireș-Opațeni*, Ediție îngrijită, studiu introductiv, notă asupra ediției, postfață, anexe și album: Vasile I. Schipor, Indice de nume: Rodica Iațencu, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2009, 637 p. + 256 foto (cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor); – Franz Pieszczoach, Carmen-Liliana Costiuc, *Vășcăuți pe Siret, un sat intrat în legendă*, Suceava, Editura „George Tofan”, 2009, 150 p. (cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor); – Franz Pieszczoach, Francisca-Iulia Pieszczoach, *File din istoria orașului Siret*, Câmpulung Moldovenesc, [Fundația Culturală] Biblioteca „Miorița”, 2009, 224 p. (cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor); – Cristian-Domițian Moroșanu, *Ciobănescul românesc de Bucovina. Monografie*, Suceava, Editura Cygnus, 2010, 564 p. (cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor); – Victoria Camelia Cotos, *Populația Bucovinei în perioada interbelică*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2009, 273 p. + 17 hărți, grafice, tabele (cercet. șt. dr. Rodica Iațencu); – Doru-Toader Juravle, *Geologia regiunii dintre Valea Sucevei și Valea Putnei (Carpații Orientali)*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2007, 319 p. (cercet. șt. dr. Ovidiu Bătă).

Responsabil al organizării colocviului a fost cercet. șt. dr. Rodica Iațencu.

Cel de al treilea colocviu organizat de Institutul „Bucovina” la Rădăuți, în 21 septembrie 2010, la sediul Institutului „Bucovina”, între orele 10,00–15,00, a avut drept temă „Bucovina. Identitate, tradiții, valori”.

Prima parte a colocviului a cuprins patru referate-impuls: *Bucovina, 1944–1947. Sfârșitul unui posibil Eden* (cercet. șt. dr. Marian Olaru), *Bucovineni în viața cultural-științifică a României postbelice* (cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor), *Bucovina în perioada 1941–1944. Viața culturală și științifică* (cercet. șt. dr. Rodica Iațencu), *Legiuri silvice în Bucovina. „Ordonanța silvică pentru districtul bucovinean”, 2 ianuarie 1776* (cercet. șt. dr. Ovidiu Bătă).

Dezbaterea tematică *Valorificarea documentelor de arhivă în activitatea de cercetare științifică a Institutului „Bucovina”* a fost moderată de cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor, secretarul științific al Institutului „Bucovina”.

Semnalul editorial al colocviului a cuprins, mai întâi, prezentarea ultimului tom tipărit al periodicului științific propriu: „Analele Bucovinei”, Rădăuți–București, anul XVI, nr. 2 (33), iulie–decembrie 2009, 346 p. (Rodica Iațencu, responsabil de număr și Vasile I. Schipor, secretar de redacție). A urmat apoi prezentarea unor cărți și periodice noi: – Emilian Drehuță, *Rădăcini. Fotografii din Bucovina*, vol. II, Bacău, 2010, 62 p. (Vasile I. Schipor); – Dragoș Olaru, Emanoil Rei, *Vetre strămoșești. Satul Ropcea la 560 de ani*, Suceava, f. ed., 2010, 140 p. (Vasile I. Schipor); – *Relacje polsko-rumuńskie w historii i kulturze. Materiały z sympozjum/Relații polono-române în istorie și cultură. Materialele simpozionului*, Suceava, Związek Polaków w Rumunii/Uniunea Polonezilor din România, 2010, 420 p. (Vasile I. Schipor); – „Archiva Moldaviae”, Iași, [Direcția Județeană Iași a Arhivelor Naționale], I, 2009, 479 p. (Rodica Iațencu).

La sfârșitul acestei părți, au avut loc câteva proiecții cu subiect Bucovina: – Traian Sfrijan, hidro-geolog, Stațiunea Balneoclimaterică Vatra Dornei: *Vatra Dornei. Contraste*, slide-show (Vasile I. Schipor); – Cătălina Orșivschî, Vama, *Muzeul Ouălor Încondeiate Vama*, pps (Raluca-Irina Muscă).

Responsabilul acestui colocviu, organizat ca proiect în cadrul Școlii de Vară „Ion I. Nistor” a Societății pentru Cultură, a fost cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor, secretarul de redacție al periodicului „Analele Bucovinei”, membru al Filialei Iași a Societății pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina.

Cea de a patra manifestare științifică organizată în anul 2010 este Conferința științifică națională „Bucovina în imaginarul individual și colectiv. Tinerii din Bucovina de altădată și lumea în care trăiau”, reprezentând cea de a XVIII-a sesiune anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina”, Rădăuți, Gerald’s Hotel, 18–19 noiembrie 2010.

Deschiderea lucrărilor conferinței a avut loc joi, 18 noiembrie 2010, începând cu orele 17,00, și a cuprins trei prezentări: – *Un proiect de succes: Rădăcini. Fotografii din Bucovina*, vol. I, Cuvânt înainte de Emilian Drehuță, Bacău, Tipografia Europrint, 2009, 122 p.; vol. II, Cuvânt lămuritor de

Emilian Drehuță, Bacău, Tipografia Europrint, 2010, 62 p. (carte, expoziție, DVD, Vasile I. Schipor); – *Cernăuții de altădată*, power point, cu o coloană sonoră de Joseph W. Schmidt; *Cernăuți, o fereastră spre trecut*, slideshow (Raluca-Irina Muscă).

Vineri, 19 noiembrie 2010, începând cu orele 9,00 au fost prezentate comunicările: – dr. Alexandrina Cernov, m. o. al Academiei Române, *Mihai Eminescu și societățile studenților români de la Viena*; – prof. Ion Cernat, *Note și comentarii marginale la o publicațiune din 1790*; – diacon drd. Ioan-Paul Valenciu, „*Esortațiune arhipăstorală către tineretul academic-clerical*” a Mitropolitului Silvestru Morariu Andrievici – un text inedit; – preot Dumitru Valenciu, *Tineri pentru tineri, în Bucovina austriacă*; – prof. dr. Ilie Luceac, *Dimitre Onciul și junimea Bucovinei de altădată*; – arhivist Simona Palagheanu, *Administrația Fondului Bisericesc al Bucovinei reflectată în documente de arhivă*; – arhivist Simina-Octavia Stan, *Mitropolia Bucovinei. Instituția și activitatea ei*; – conf. univ. dr. Harieta Mareci-Sabol, *Nostalgia începuturilor. Copiii și copilăria în memoriile bucovinenilor*

– cercet. șt. dr. Ovidiu Bătă, *Monumente austriece din Bucovina secolului al XIX-lea*; – cercet. șt. dr. Marian Olaru, *Tineri membri ai Societății Academice Studențești „Junimea” din Cernăuți, 1878–1938*; – cercet. șt. dr. Rodica Iațencu, *Tinerii din Bucovina interbelică și misiunea culturală. Rolul societăților studențești*; – cercet. șt. drd. Vasile I. Schipor, *Dimitrie Gălătescu, un autor bucovinean necunoscut și manuscrisul lucrării sale închinat satului Ostrița*.

Prezentarea comunicărilor a fost urmată de dezbateri.

Semnalul editorial a cuprins prezentarea a patru apariții editoriale: – „Analele Bucovinei”, Rădăuți-București, Anul XVI, Nr. 2 (33), iulie–decembrie 2010, 345 p. (Rodica Iațencu); – Gheorghe C. Patza, *Monografia comunei Șaru Dornei*. Cu un *Cuvânt-înainte* al autorului, Botoșani, Editura Axa, 2010, 286 p. (Vasile I. Schipor); – Dumitru Valenciu, *Fondul Bisericesc Ortodox din Bucovina. Probleme controversate*, Câmpulung [Moldovenesc], [Fundatia Culturală] Biblioteca „Miorița”, 2010, 260 p. (Dumitru Valenciu); – Pantelimon Socaciu, *Arboroasa. File din cronică vieții studențești cernăuțene*, Ediție îngrijită, studiu introductiv, indice de nume de Olaru Marian Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2009, 324 p. (Marian Olaru).

Inițiator de proiect: Marian Olaru. Responsabil de proiect: Marian Olaru. Instituție parteneră: Direcția Suceava a Arhivelor Naționale.

Colocviile Institutului „Bucovina” organizate în anul 2010 (re)aduc în actualitate probleme diverse, din rândul cărora câteva se impun a fi rezolvate urgent: – înțelegerea fiecărui colocviu ca proiect, în cadrul generos al „culturii proiectului”, de filosofia căreia încă ne apropiem greu; – păstrarea și îmbogățirea formatului, a conținuturilor din fiecare colocviu și workshop, din perspectiva filosofiei succesului în managementul de proiect și prin contribuția tuturor sectoarelor de cercetare, a tuturor cercetătorilor; – respectarea exigențelor statuate de practica academică națională și internațională ce țin de desfășurarea manifestării, cu accent pe dezbateri, pe calitatea acestora și grija pentru continua perfecționare a activității de cercetare din Institut; – promovarea spiritului critic în dezbaterile academice și în activitatea de analiză și proiectare a activităților proprii de cercetare științifică; – formarea unor colective mai largi de cercetători, apropierea colaboratorilor externi de exigențele cercetării academice din Institut, stimularea competiției în cercuri mai largi și a dorinței de a accede la standarde ale cercetării științifice performante.

Vasile I. Schipor